

Riigikogu kultuurikomisjoni istungi protokoll nr 132

Tallinn, Toompea ja videosild

Teisipäev, 27. jaanuar 2026

Algus 14.00, lõpp 17.10

Juhataja: Liina Kersna (esimees)

Protokollija: Merje Noorlind (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Stig Rästa (Kadri Tali asendusliige), Margit Sutrop

Komisjoni ametnikud: Helena Pihlakas (nõunik)

Puudus: Helle-Moonika Helme

Kutsutud: kollektiivse pöördumise esindajad Margit Timakov (Eesti Õpetajate Liit), Teibi Torm (MTÜ Asendusõpetajad), Triin Noorkõiv (Alustavat Õpetajat Toetav Kool):

Haridus- ja Teadusministeeriumi haridusjuhtimise ja õpetajapoliitika valdkonna juht Haana Zuba-Reinsalu ning õpetajapoliitika valdkonna peaekspert Maarja Kesksaik, õiguspoliitika osakonna õigusnõunik-analüütik Indrek Kilk ning kutsehariduse valdkonna nõunik Rita Kask-Klesmann (1. päevakorrapunkt); Eesti Esitajate Liidu esindaja Urmas Ambur; Filmi Esmasalvestuse Tootjate Ühingu esindaja Piret Tibbo-Hudgins; Eesti Audiovisuaalautorite Liidu esindajad Liina Triškina-Vanhatalo ja Kätlin Šahmatova; Eesti Meediaettevõtete Liidu ja Balti Uudismeedia Väljaandjate Ühingu esindaja Väino Koorberg; Eesti Autorite Ühingu esindajad Mati Kaalep ja Anne-Ly Hussar; Eesti Fonogrammitootjate Ühingu esindaja Rauno Haabmets; Eesti Näitlejate Liidu esindajad Reimo Sagor ja Priit Lätt ning Justiits- ja Digiministeeriumi esindajad Kärt Nemvalts ja Alex Luik (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Kollektiivne pöördumine "Rahvaalgatus Eesti õpetajaskonna jätkusuutlikkuse toetamiseks"
2. Vabariigi Valitsuse algatatud autoriõiguse seaduse muutmise seadus (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine) (754 SE I) teise lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivne pöördumine "Rahvaalgatus Eesti õpetajaskonna jätkusuutlikkuse toetamiseks" (1-6/25-186/1)

Liina Kersna avas päevakorrapunkti arutelu ning andis kollektiivse pöördumise tutvustamiseks sõna pöördumise esindajatele.

Triin Noorkõiv ja Teibi Torm tutvustasid kollektiivset pöördumise „Rahvaalgatus õpetajaskonna jätkusuutlikkuse toetamiseks“ (lisa 1).

Maarja Keskpaik andis ülevaate Haridus- ja Teadusministeeriumi seisukohtadest. Keskpaik kinnitas, et põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatused, mis puudutavad õpetaja töötasu alammäära ja ühekordse kolmeaastase töölepingu sõlmimist, kehtivad ka alustava õpetaja karjääriastmele.

Haridus- ja Teadusministeerium on teadlik valdkonnas esinevatest probleemidest ning otsib aktiivselt lahendusi koostöös kõrgkoolidega. Näiteks on lisaks asendusõpetajate programmile tähelepanu all ka Noored Kooli programm, mille kaudu saavad bakalaureusekraadiga osalejad alustada õpetajatööd ja liikuda karjäärimudeli järgi edasi. Programmi edukal läbimisel saavad nad kiiremini tööle asuda.

Eriti oluline on tähelepanu pöörata neile õpetajatele, kes praegu ei vasta karjäärimudeli nõuetele ning keda on ligikaudu 800 keskharidusega ja üle 1000 esimese astme kõrgharidusega õpetajat. Koostöös Tallinna ja Tartu ülikoolidega on õpetajatele kaardistatud individuaalsed õpirajad, pakkudes neile paindlikke lahendusi kvalifikatsiooni omandamiseks. Koostöös koolijuhtide ja ülikoolidega valminud õpirajad saavad koolidele kättesaadavaks veebruari jooksul.

Hiljutised kohtumised näitavad, et karjäärimudel on õpetajate seas hinnatud. Seda ei nähta pelgalt palgamudelina, vaid kui võimalust professionaalseks arenguks. Keskpaik rõhutas, et ministeerium jätkab tööd lahenduste leidmisel ning suhtleb regulaarselt õpetajate, koolijuhtide ning koolipidajatega. Uuringute tulemused kinnitavad, et noored õpetajad tunnetavad selget motivatsiooni tegutseda ning ootavad professionaalse arengu võimalusi. Palgatõusu ootused on küll esil, kuid laiem eesmärk on soodustada õpetaja elukestvat arengut ning kvalifikatsiooni tõstmist.

Liina Kersna palus kommenteerida Tallinna linna määrust, mille kohaselt rakendatakse kõikidele kvalifikatsioonita õpetajatele jätkuvalt eelmise aasta miinimumpalka.

Indrek Kilk vastas, et ei ole isiklikult seda määrust näinud. Kilk lisas, et kohaliku omavalitsuse tasandil määratakse eelduslikult ikkagi alammäär. Seadusandja on volitanud töölepinguid sõlmima, muutma ja lõpetama siiski koolidirektoreid, mitte vallavanemaid või linnapeasid.

Triin Noorkõiv juhtis tähelepanu oma slaidides toodud määruse tekstile ning sõnas, et määrus on sõnastatud segaselt ning grupp on jäetud mitmeti mõistetavaks. Noorkõivu arvamuse kohaselt on tegemist ebaselgelt kirjutatud määrusega, kuna punktid 1 ja 2 on osaliselt vastuolus. Ei ole üheselt selge, kas magistrikraadiga õpetaja peab lähtuma punktist 1 või 2.

Liina Kersna märkis, et seadust on õigesti tõlgendatud, p 1 täidab seadust selgelt.

Margit Sutrop küsis, milline võiks olla tõeliselt motiveeriv süsteem õpetajate karjäärimudelis, arvestades praegust olukorda, kus on küll võimalus kvalifikatsiooni täiendada ja karjääris edasi liikuda, kuid segadus erinevate tasustamissüsteemide vahel tekitab ebakindlust. Kas kollektiivse pöördumise esitajad peavad oluliseks, et koolijuht hindaks õpetaja pädevust ja määraks palga diferentseeritult vastavalt kompetentsile, või näete suuremat väärtust ühtses ja selges karjäärimudelis, kus õpetaja professionaalne areng on süsteemi keskmeks. Lisaks soovis Sutrop teada, kuidas leida tasakaal süsteemi vigade tunnistamise ning õpetaja motivatsiooni tõstmise vahel.

Triin Noorkõiv selgitas, et protsessi käigus liiguti kiires tempos ning jõuti läbirääkimisteni eeskätt nende organisatsioonidega (22 osapoolt), kes olid algatuse taga. Kontseptsiooni tasandil jõuti sõnastada probleem, kuid lahendusi ei jõutud kõigi osapooltega põhjalikult läbi rääkida. Seetõttu jäi töö pooleli ning pärast haridusleppe perioodi pole olnud sisulist arutelu kõigi asjaosalistega.

Noorkõiv lisas, et palkade diferentseerimise osas ei ole olnud märgata otsest vastuseisu üheltki osapoolelt. Küll aga on tekkinud küsimusi konkreetsete rakendustasandite kohta. Näiteks, kui vanemõpetajale või meisterõpetajale ettenähtud ülesandeid pole võimalik igas koolis pakkuda, siis kas nende ametikohtadele mõeldud palk on õigustatud. Väikestes ja struktuurimuutustega koolides, kus kõik õpetajad täidavad mitmekesiseid ülesandeid, võib tsentraalne mudel olla raskesti kohandatatav. Eriti keeruline on olukord koolides, kus alustavaid õpetajaid on korraga palju ning ühtse mudeli paindlikkus on seatud proovile. Seetõttu pole praegu võimalik pakkuda üheselt selget lahendust, mis sobiks kõikidele koolidele ja õpetajatele. Noorkõiv kinnitas, et inimesed suhtuvad jätkuvalt kirglikult ja otsivad lahendusi, ent olemasolev mudel pole veel pakkunud vajalikku lootust ja kindlustunnet.

Riiklikus vaates peaks hüppekoht olema kvalifikatsiooni omandamine, kuid kvalifikatsiooni saavutamise ei kaasne praegu märkimisväärset koefitsienti ega tunnustust. Võimalik on teha teatud muudatusi määruse tasandil, kuid õpetajate järelkasvu ja kvalifikatsiooni tõstmise väljakutse lahendamine vajab süsteemsemat ja osapooli kaasavat lähenemist. Praegune mudel ei pruugi seda mõju veel piisavalt pakkuda.

Margit Sutrop avaldas arvamust, et õpetajate kvalifikatsiooni omandamise toetamine peab olema paindlik ja inimlik. Sutrop tõi näite tegevõpetaja kirjast, kus õpetaja palub võimalust läbida ülikoolikursus paindlikumalt, mis peegeldab selgelt süsteemi kitsaskohti. Kuigi kvalifikatsiooni omandamine peaks olema motiveeriv ja tagama paremad töötingimused, on tegelikkuses paljud õpetajad olukorras, kus töö ja õpingute ühildamine muutub lausa võimatuks. Õpetaja, kes töötab täiskohaga klassi ees, seisab silmitsi valikuga, kas täita oma tööülesandeid või panustada õpingutesse. Mõlemat korraga teha on tihti üle jõu käiv. Sutrop lisas, et praegune süsteem, kus õpetajad peavad samaaegselt täitma töö- ja õpingukohustusi, seab nad paratamatult raskesse olukorda ning võib pikemas perspektiivis hoopis vähendada motivatsiooni kvalifikatsiooni omandada. Samuti koormab see ülikoolide õppejõude ja koolide kollektiive, kuna puuduvad asendajad ning töökoormus jaguneb ebaühtlaselt.

Triin Noorkõiv sõnas, et uus palga alammäär ei ole piisavalt kõrge, et motiveerida õpetajaid täiendõppeks või karjäärihüppeks, sest suur pingutus ei taga märkimisväärset sissetuleku kasvu. See on asjaosalistelt sageli välja toodud probleem.

Margit Timakov täiendas, et karjäärimudeli ootused on liiga kõrged ning selgem oleks rääkida diferentseeritud tasustamisest ehk palgaredelist. Oluline on, et mudel hõlmaks kõiki õpetajaid, olenemata kvalifikatsioonist, sest nende töö väärtus on sama. Timakov rõhutas, et lahendus peab arvestama õpetajate kriisi ja praktiliste rakendustega.

Liina Kersna sõnul on omaette küsimus, kas 800-lt keskharidusega õpetajalt saab oodata täpselt sedasama, mida oodatakse viis aastat ülikoolis õppinud klassiõpetajalt. Kersna sõnul ei tohi ja saagi neilt oodata täpselt sedasama, kuna see on ebavõrdne.

Madis Kallas sõnas, et näiteks toodud Tallinna määrus on samm õiges suunas, kuna tagab kvalifikatsioonita õpetajatele vähemalt kindla minimaalse palgataseme. See aitab leevendada ebakindlust, mis on olnud õpetajate seas levinud ning mida on korduvalt arutatud ka Riigikogu saalis. Samas jääb endiselt õhku küsimus, kas sellised sammud aitavad piisavalt

kaasa sellele, et õpetajakutset väärtustatakse ning et õpetajad tunnevad end motiveerituna. Kui õpetaja palk jääb siiski madalaks võrreldes töökoormuse ja vastutusega, võib see pikemas plaanis mõjutada haridussüsteemi kvaliteeti ja õpetajate järelkasvu.

Kallas küsis, kuidas kavatseb riik lahendada olukorra nende õpetajatega, kellel on küll kesk- või bakalaureuseharidus, kuid kes jäävad praegu karjäärimudelist välja. Kas on juba olemas konkreetsed ja paindlikud õpirajad, mis võimaldavad neil õpetajatel omandada magistrikraadi ning jätkata tööd õpetajana. Lisaks soovis Kallas teada, millised on ajaraamid ja toetavad meetmed, et see üleminek oleks õpetajatele jõukohane ning motiveeriv.

Triin Noorkõiv vastas, et õpetajateni ei ole jõudnud infot, millised on need planeeritud karjäärirajad. Lisaks ei ole õpetajad näinud ka HTM poolt nimetatud persoonade uuringut.

Maarja Keskpaik vastas, et praegu arendatakse õpetajate kvalifikatsiooni tõstmiseks kahte peamist õpiradade suunda koostöös Tallinna ja Tartu ülikooliga. Esimene suund hõlmab Õpetajate Akadeemia programmi, mille eesmärk on pakkuda õpetajatele paindlikke ja individuaalselt kohandatavaid õpiradasid. See aitab lahendada Margit Sutropi tõstatatud probleemi, et täiskohaga töötavad õpetajad ei jõua tavapärasele õppevormile. Seetõttu kujundatakse õpirajad nii, et õpetajad saaksid reaalselt osaleda õpingutes, arvestades nende töökoormust ja ajapiiranguid.

Teine suund keskendub mikrokraadiprogrammidele, mis võimaldavad õpetajatel samm-sammult, väikeste õppeplokkide kaudu, saavutada vajalik kvalifikatsioon. See tähendab, et õpetaja saab oma professionaalset arengut üles ehitada paindlikult, läbides mikrokraade ja jõudes nii tasemeõppeni.

Veebruaris saadetakse koolidele juhendmaterjal, mis sisaldab nii kahe ülikooli õpiradasid kui ka õpetaja professionaalse arengu suuniseid. Nii saavad koolid ja õpetajad selge ülevaate võimalustest, kuidas kvalifikatsiooni tõsta ja karjäärimudelis osaleda ka neil, kes ei vasta hetkel kõigile nõuetele.

Haana Zuba-Reinsalu sõnas, et koolid on väga ebaühtlaselt toetamas oma õpetajate karjääriteekonda. HTM on seetõttu korjamas kokku rakendusliku tasandi küsimusi. Oluline on, et need head praktikad, mis on koolipidajatel juba olemas, saaksid avatuks laiale ringile. HTM-il on plaanis teha suurem ringkäik koolides veebruaris, et koondada kokku koolijuhid ja koolipidajad ning arutada teemade üle, mis täna juba toimib, mis on järgmised sammud ning millega tuleb tegeleda tulevikus.

HTM on koolidele tegemas juhendeid karjäärimudeli rakendamiseks. Esimene etapp on sisuliselt valmis ning hõlmab karjäärimudeli ettevalmistavaid tegevusi koolijuhile, näiteks oma õpetajate ja hetkeolukorra kaardistamine jne. Valmis on Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) rakendused, kuidas lisada karjääriastmeid jne.

Edasine samm puudutab neid, kellel on potentsiaali ja soovi liikuma hakata, et valmis saada süsteemid, kuidas kutset või karjääriastet edaspidi tõstma hakata.

Pikemas perspektiivis on tegevused, kuidas koolijuhte edasi toetada ning suunata erinevatesse koolitustesse ja arenguprogrammidesse, et koolides saaks hakata levima ka õpetajate professionaalset arengut toetavad juhtimisviisid. Esimesed kõnelused on läbitud Tallinna Ülikooliga, et hakata pakkuma ka karjäärimudelist lähtuvaid professionaalse arengu tegevusi toetavaid koolitusi ja nõustamisi.

Zuba-Reinsalu sõnul ollakse sisenemas ühe suure muutuse sisse. Toimuvad aruteluringid, parimate praktikate väljatoomine ning hirmude mahavõtmine.

Teibi Torm sõnas, et hariduses ei motiveeri inimesi raha, vaid paindlike õpiteede ja asendajate võimalus. Kollektiivse pöördumise murekohaks on hetkel see, et paindlikke õpiteid pakutakse alles siis, kui inimene juba töötab koolis, mis võib põhjustada läbipõlemist.

Karjääripöörjad vajaksid koolitust varem, enne õpetajakohale asumist.

Triin Noorkõiv lisas, et õpetajakoolituse tudengid ja töötavad õpetajad seisavad silmitsi rahaliste raskustega, sh transpordi- ja elamiskulude katmisega õpingute ajal. Omavalitsused on mures ressursside nappuse pärast uute õppivate õpetajate värbamisel. Praegune olukord haridussüsteemis on keeruline ning nõuab eraldi lahendusi toetuste osas.

Margit Sutrop tõi välja, et õpetajate karjäärimudeli tõhusus sõltub eelkõige sellest, kuidas suudetakse siduda motivatsioon, palk ning võimalused professionaalseks arenguks. Praegune olukord, kus palgatõus keskendub ennekõike miinimumi kasvule, tekitab olukorra, kus täiendav pingutus ja kvalifikatsiooni tõstmine ei kajastu õpetaja sissetulekus piisavalt selgelt. See pärsib õpetajate huvi end arendada ja kõrgemaid tasemeid taotleda. Sutrop juhtis tähelepanu, et ülikoolide ressursid õpetajate koolitamiseks on piiratud ning õppejõudude töökoormus juba praegu väga suur. Seetõttu on oluline kaasata nii kohalikud omavalitsused, ülikoolid kui ka õpetajad ise, et ühiselt leida paindlikud ja realistlikud lahendused õpetajakoolituse korraldamiseks, sh hübriid- ja veebipõhiste õppevõimaluste laiendamiseks. Sutrop küsis, kas HTM-il on kavas suurendada koostööd ülikoolide ja kohalike omavalitsustega, et leida lisarahastust ning arendada paindlikke õppevorme (nt veebipõhine õpe, hübriidõpe) just õpetajakoolituse jaoks, võimaldamaks õpetajatele tõeliselt motiveerivat karjäärimudelit, kus iga lisapingutus ja kvalifikatsiooni tõus peegelduks ka õpetaja sissetulekus.

Liina Kersna sõnas, et haridus- ja teadusinstituudid nii Tallinnas kui ka Tartus saavad vastavat lisarahastust. Õpetajate Akadeemia all on need Euroopa Liidu summad päris suured.

Maarja Keskpäik tõi välja, et Õpetajate Akadeemias arutatakse hübriidõppe võimalusi. Ressursside puudumist püütakse leevendada külalislektorite ja kohalike kolledžite kaasamisega. Ministeerium ei dikteeri lahendusi, vaid regionaalselt kaasatakse ka koolijuhte, et arvestada õpetajate vajadustega.

Triin Noorkõiv sõnas, et Õpetajate Akadeemia lahendus on käimas juba aastaid, kuid mitmed takistused on siiani pidurdanud paindlike õppekavade rakendumist. Kvalifikatsioonita õpetajate osakaal Eestis on selgelt kasvutrendis ning praegune mudel ei võimalda kvaliteedihüpet haridussüsteemis. See toob kaasa olukorra, kus tuhanded õpetajad vajavad ülikooliharidust ning ülikoolide valmisolek nende suurte mahtude käsitlemiseks on tõsine väljakutse. Noorkõiv lisas, et igal aastal lisandub sektori statistika kohaselt ligi tuhat uut kvalifikatsioonita õpetajat, kellest 70% vajab täiendavat koolitust. Ülikoolides esineb märkimisväärset katkestamist ning paljud tudengid tunnevad lootusetust. Kui jätkatakse üksnes olemasolevate lahenduste võimendamist, ei pruugi see tagada soovitud tulemusi. Noorkõiv sõnas, et olukord nõuab kiireid ja tõhusaid meetmeid, et tagada õpetajatele vajalik tugi ning õppimisvõimalused.

Signe Kivi tõi näite noore õpetaja kohta, kes töötab riigigümnaasiumis ühiskonna- ja ajalooõpetajana, kuid tal puudub erialane magistrikraad. Ta on läbinud Noored Kooli programmi ning alustanud Tallinna Ülikoolis magistriõpinguid, kuid pere ja töökoormuse tõttu on see keeruline. Mikrokraadist ei piisa, kuid võimalus veebipõhise või hübriidõppe kaudu magistrikraad omandada võib olla tulevikuväljavaade. Kivi küsis, millised on selle noore õpetaja tuleviku väljavaated.

Liina Kersna vastas, et Tallinna Ülikooli informatsiooni kohaselt on Noored Kooli programmi läbinutele ja bakalaureusekraadiga õpetajatele kehtestatud erisus, mis võimaldab neil 60 ainepunkti üle kanda magistriõppeprogrammi. See moodustab umbes kolmandiku kogu magistriõppest. Seega saavad nad lõpetada magistriõpingud lühendatud ajaga, e ühe

aastaga.

Haana Zuba-Reinsalu täiendas, et ülikoolid töötavad aktiivselt õpetamise paindlikkuse suurendamise nimel, nõustavad õpetajaid kvalifikatsiooni omandamiseks ning arendavad järjest mikrokvalifikatsioone ja õppekavu, mis võimaldavad kombineeritud magistrikraadi omandamist. Tartu Ülikooli sotsiaalteadustes on selline süsteem juba olemas. Arendusprotsess edeneb järk-järgult ja suund on positiivne.

Liina Kersna juhtis tähelepanu, et põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse vastuvõtmise järel ilmnes vastuolu kutseõppeasutuse seadusega, mis puudutab õpetaja miinimumnõudeid ja alustava õpetaja astet. Muudatused peaksid hakkama kehtima 2026. aasta suvest, kuid olukord vajab lähiajal lahendamist. Kersna sõnas, et kultuurikomisjon on valmis algatama vastava eelnõu, et vastuolu saaks kiiresti lahendatud.

Indrek Kilk sõnul toetab HTM ettepanekut, et kultuurikomisjon algatab vastava eelnõu.

Liina Kersna küsis, kuidas hindab Eesti Õpetajate Liit viimase aja muutusi vanemõpetaja ja meisterõpetaja kutsete taotlemisel. Lisaks soovis Kersna HTM-ilt teada, millises etapis on õpetajate kutsetega seotud määruse menetlus ning millal on oodata selle jõustumist.

Indrek Kilk vastas, et määruse kooskõlastamine on tehtud ja tagasiside on saadud. Määrus esitatakse Vabariigi Valitsuse istungile kas 12. või 19. veebruaril ning see jõustub 1. märtsil.

Margit Timakov vastas, et tõesti, viimasel ajal on vanemõpetajate ja meisterõpetajate arv märkimisväärselt kasvanud ning sügiseses voorus tõusis nii kandideerijate kui ka kutse saanute hulk.

Triin Noorkõiv sõnas arutelu lõpetuseks, et õpetajaskonna jätkusuutlikkuse olukord on juba praegu kriitiline. Vaja on täpsemat süsteemi palkade ja muudatuste monitoorimiseks ning rohkem analüüsi ja põhjendusi otsuste mõju kohta. Praegu puudub veenvus, et tehtavad sammud saavutavad soovitud tulemused.

Liina Kersna tänas kutsutuid arutelul osalemise eest.

Liina Kersna tegi komisjonile ettepaneku, edastada kollektiivne pöördumine pädevale institutsioonile, e Haridus- ja Teadusministeeriumile, seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks.

Madis Kallas toetas esimehe ettepanekut, sest paljud HTM poolt algatatud küsimused, nagu õpirajad ja määruste koostamine kohalikes omavalitsustes, on veel lahendamata.

Vadim Belobrovstev toetas samuti esitatud ettepanekut.

Margit Sutrop arutles kvalifikatsioonita õpetajate staatuse küsimuse üle, võrreldes seda resident-arstide omaga. Sutrop soovitas kaaluda uue staatuse loomist koos garantiiga, kuid eelistas oodata ministeeriumi lahendusi muudele seotud küsimustele ning hetkel komisjoni poolt teemat mitte avada.

Liina Kersna viitas kollektiivsele pöördumisele, milles esitati kaks põhilist ettepanekut. Esiteks õpetajamiinimumi kehtestamine ning teiseks dubleeriva süsteemi kaotamine. Esimese ettepaneku osas saame paluda HTM-il võtta seisukoha, kuidas luua karjäärimudelid väljajääjatele tingimused, et nad jõuaksid alustava õpetaja astmele ning teise ettepaneku osas palume esimesel võimalusel, kui Õpetajate Liit või kutseandja on võimestatud, dubleeriv süsteem lõpetada.

Margit Sutrop juhtis tähelepanu probleemile, et nendele inimestele ei ole palgana miinimum tagatud, mis on nende arvates jätkusuutlikkuse jaoks oluline. Lahendust pole veel leitud, kuid Riigikogu ja ministeerium saavad otsustada, kuidas edasi liikuda. Õpetajate koolitamise

vajadus on suur, u 2000 inimest, kuid ülikoolide ressursid on piiratud ning konkursid valivad välja kõige motiveeritumad. Selles osas jääb kahjuks probleem praegu lahendamata.

OTSUSTATI:

1.1. Edastada ettepanek pädevale institutsioonile seisukoha võtmiseks ja lahendamiseks (konsensus: Liina Kersna, Margit Sutrop, Stig Rästa, Tõnis Lukas, Madis Kallas, Signe Kivi, Vadim Belobrovtsev)

2. Vabariigi Valitsuse algatatud autoriõiguse seaduse muutmise seadus (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine) (754 SE I) teise lugemise ettevalmistamine

Liina Kersna avas istungi ja selgitas, et arutelu keskendub Vabariigi Valitsuse algatatud autoriõiguse seaduse muutmise seaduse teise lugemise ettevalmistamisele. Kersna rõhutas, et arutelu fookus on erakopeerimise tasu jaotuskava muutmisel, mitte laiematel autoriõiguse reformidel, mis ei ole veel valitsusse esitatud. Ta selgitas istungi korda ning andis sõna osalejatele seisukohtade esitamiseks.

Urmas Ambur tutvustas [Eesti Audiovisuaalautorite Liidu, Eesti Autorite Ühingu Eesti Esitajate Liidu, Eesti Fonogrammitootjate Ühingu, Eesti Näitlejate Liidu ja Filmi Esmasalvestuse Tootjate Ühingu ühispöördumist](#).

Ambur lisas, et kollektiivse esindamise organisatsioonid on palunud eelnõu tagasi võtta, kuna praegune erakopeerimise tasude jaotamise süsteem on toimiv, kuid pakutav lahendus muudaks olukorra ebakindlamaks. Ei oleks ettekujutatav, et nt Kultuuriministeerium annaks erateatritele jagatava raha üle otsustamise neile endile. Organisatsioonid leiavad, et riik peaks jätkama partnerina jaotusprotsessis. Eelnõuga seoses nähakse ka riske õiguste omajate jaoks, eelkõige olukorras, kus kokkuleppe puudumisel reserveeritakse osa tasudest. Kuigi tasud tuleb välja maksta üheksa kuu jooksul alates nende kogumisest, võib reserveerimine vähendada õiguste omajatele reaalselt väljamakstavaid summasid. Kui uut jaotuskava ei suudeta kokku leppida, on ettepanek lähtuda varasemast kokkuleppest, mille kõik osapooled on heaks kiitnud. Ambur lisas, et enne 2027. aastat ei oleks mudeli rakendamine realistlik.

Kärt Nemvalts tutvustas [Justiits- ja Digiministeeriumi seisukohti](#) huvirühmade arvamuste kohta.

Nemvalts vastas, et tal puudub volitus vastata eelnõu tagasivõtmist puudutavale küsimusele. Erateatrite rahastamine toimub riigieelarvelistest vahenditest, mistõttu ei saa seda võrrelda erasektori rahaga. Reserveeritud tasude jaotuskava muutmine on alternatiivina võimalik, kuid tuleks arvestada võimalike ebakõladega, kui kasusaajate arv või organisatsioonide koosseis muutub. Jõustumise edasilükkamine aastasse 2027 on realistlik.

Liina Kersna viitas eelnõu esimest lugemist ettevalmistavale arutelule komisjonis, kus minister kinnitas, et eelnõu on valdkonna osapooltega läbi räägitud. Kersna küsis, millest on kujunenud tänane huvirühmade eriarvamus.

Kärt Nemvalts sõnas, et ei oska sellele vastata. Ministeeriumi tegevus põhines kollektiivse esindamise organisatsioonide kooskõlastusringil saadud tagasisidel, mille osas oli küsimusi.

Teada oli nende soov riigi jätkuvaks sekkumiseks. Eelnõuga liiguti edasi ning tehti täpsustusi, arvestades nii riigi seisukohti kui kogu konteksti.

Piret Tibbo-Hudgins tutvustas [Filmi Esmasalvestuse Tootjate Ühingu arvamust](#).

Tibbo-Hudgins lisas, et erakopeerimise tasu jagamise süsteemi aluseks on uuringute läbiviimine, mille kulud vähendavad õiguste omajatele suunatud raha. Jaotusprotsendid on seaduses fikseeritud ega võimalda paindlikkust. Kui protsendid kindlaks määrata, siis peaksid need olema määruse tasandil. Kuna erinevad organisatsioonid on tasust huvitatud, peaks kogu seaduse osa käsitlema komplekselt ja terviklikult, jätma võimaluse uutele liituda ning mitte kiirustama muutustega.

Kärt Nemvalts selgitas, et eelnõu kohaselt on valitsusel endiselt kohustus läbi viia uuring iga nelja aasta tagant. See nõue jääb kehtima ega ole ette nähtud organisatsioonidele üle kandmiseks. Lõige, mis võimaldab kollektiivse esindamise organisatsioonidel teha täiendavaid uuringuid nn 10% tasude hulgast, lisati just selleks, et anda organisatsioonidele võimalus vajadusel ise uuringuid korraldada. Nii on varasematel aastatel praktikas ka juhtunud. Selline paindlikkus aitab vältida vaidlusi õiguste omajate ja organisatsioonide vahel ning tagada läbipaistva kasutuse raha osas. Riigi poolt iga nelja aasta tagant nn seadmeuuringu tellimine on jätkuvalt seadusega sätestatud kohustus.

Seaduses ettenähtud protsendid toimivad nõ plaan B-na. See on seaduses sätestatud tagavara lahendus juhuks, kui osapooled ei jõua kokkuleppele. Nende olemasolu tagab, et õiguste omajatele makstakse tasu ka juhul, kui kokkulepet ei saavutata. Arutelukoht on, kas need protsendid peaksid olema seaduses või piisaks määrusest. Seda on vaja põhjalikumalt analüüsida, lähtudes Riigikogu ja seadusandja otsustusõigusest.

Nemvalts pidas oluliseks, et kõik autoriõigusega seotud küsimused vaadatakse terviklikult läbi. Eelmise aasta lõpus toimunud ümarlaual käsitleti mitmeid teemasid, sh erinevaid huvigruppe, kes soovivad erakopeerimise süsteemist tasu saada. Lisaks filmi- ja muusikavaldkondadele ka kirjandusteoste autorid, fotograafid ja muud sisuloojad. Süsteemi laiendamise küsimus, nagu mõnes riigis on kõik autorid hõlmatud ilma sektoripiiranguta, vajab täiendavaid turu-uuringuid ja põhjalikku ettevalmistust. Vastavalt ministeeriumi hinnangule võib neid aruteluetappe omavahel siduda või vaadelda eraldi, kuid põhimõtted peaksid laienema kõigile huvigruppidele ühtlaselt.

Liina Triškina-Vanhatalo tutvustas [Eesti Audiovisuaalautorite Liidu arvamust](#).

Triškina-Vanhatalo kommenteeris ka ühispöördumist. Eelnõu normaliseerib kokkuleppe mittesaavutamise, kuna protsentidega tagavaraskeem võib muutuda uueks tavaks, millest osadel ühingutel on võimatu keelduda. See halvendab õiguste omajate olukorda, sest osa tasudest jääb ebamääraselt ringlema. Eelnõu muudatused paiskavad varasema töö ning nüüdseks kiirelt saavutatava kokkuleppe jälle kaosesse.

Eelnõu universaalsus on küsitav, eriti kui tulevikus laiendatakse õiguste omajate ringi. Eesti Audiovisuaalautorite Liit leiab, et protsentide regulatsioon ja paiknemine vajab selgitamist.

Kärt Nemvalts selgitas, et kui turul tekib olukord, kus Kirjanike Liidust kujuneb kollektiivse esindamise organisatsioon, siis arvestades praegust seadust, mis keskendub fonogrammidele, muusika- ja filmisektorile, võib Kirjanike Liidu roll selles valdkonnas olla piiratud. See ei tähenda kirjandusteoste turu ulatuslikku laienemist. Kasusaajate hulga laiendamine eeldaks asjakohaste seadusesätete korrigeerimist. Muudatusi oleks vaja teha kohtades, kus on viidatud audiovisuaalsetele teostele või helisalvestistele, täpsustades mõisteid. Näiteks võiks kasutada üldist terminit "teos". Nemvalts lisas, et ei pea siiski ulatuslikku ümberkirjutamist vajalikuks. Nemvalts viitas ka ühispöördumises toodud kokkuleppe mittesaamise temaatikale.

Ministeerium püüdis leida alternatiivseid lahendusi olukorras, kus kokkuleppe saavutamine ei toimu soovitud viisil. Pahatahtlikult kokkuleppe mittesaavutamisel on tsiviilõiguslikud õiguskaitsevahendid kõigile protsessis osalejatele kättesaadavad, nagu ka eelnõu seletuskirjas kirjeldatud.

Nemvalts väitis, et eelmisel aastal saavutati kokkuleppe võrdlemisi kiiresti võrreldes varasemate aastatega. Protokoll kohaselt oli vähemalt üks kollektiivse esindamise organisatsioon seisukohal, et leppis ajutiselt kokku kompromissi huvides. See ei anna kindlust, et tagatud on pikaajaline stabiilne kokkulepe. Ministeerium pidi hindama, milline tegevusprotsess oleks otstarbekas. Iga-aastase jaotuskava kinnitamise protseduuri läbimine osutus mõistlikuks ning eelnõu peegeldab neid põhimõtteid ning tulemusi, kuhu on ka jõutud. Nemvalts lisas kokkuleppe teema selgituseks, et kuna autoriõiguse valdkonnas toimub palju tehisaruga seoses jne, siis rakendusliku iseloomuga tegevus paigutub ministeeriumi nõunike pädevusest väljapoole.

Väino Koorberg tutvustas [Eesti Meediaettevõtete Liidu ja Balti Uudismeedia Väljaandjate Ühingu arvamust](#). Koorberg sõnas, et organisatsioonid ei toeta eelnõu praegusel kujul, sest see ei lahenda olulisi probleeme. Erakopeerimise erandi korral peaksid õiguste omajad saama õiglast kompensatsiooni. Seadus peaks hõlmama ka tekstide ja fotode kopeerimist, kuna nende osakaal on kasvanud. Samuti tuleks lisada ajakirjanduse väljaannete väljaandjad või kirjastajad õigustatud isikute hulka, kuna ka toimetused loovad praegu nii audio- kui ka videosisu ja nende autoriõigused on kaitseta. Riik peaks uuringuga selgitama tarbimismehhanismi kõiki muutusi.

Kärt Nemvalts selgitas, et tekstide ja fotode kopeerimist puudutavad teemad ei tule ministeeriumile üllatusena. Erakopeerimise tasu puhul on tegemist erandi või õigusega, mida saab teostada ainult kollektiivselt. Üksikute autorite või õiguste omajate kaupa kompenseerimine ei oleks praktiline. Seetõttu on kollektiivse esindamise organisatsiooni või selle keskpunkti olemasolu, kes oleks kasutajate ja liikmete vahel, äärmiselt oluline. Kui Eesti turul tekib rohkem taolisi organisatsioone kui seni kahes valdkonnas, siis on tegemist uue olukorraga, millele tuleb reageerida. Nemvalts tõi välja, et arutelu nimetati levitamist, kuid fookus on erakopeerimisel ja koopiategemisel. See erand ei hõlma sotsiaalmeedias toimuvat tegevust. Levitav sisu käsitleb hoopis teiste õiguste rikkumist.

Nemvalts vastas ka küsimusele, kas meediasisu praegune kasutamine võimaldab kollektiivse esindamise organisatsiooni juba selle skeemi osana rakendada. Selle kohta andis hinnangu sügisel 2025 korraldatud uuring, mis näitas, et sellist sisu ei kopeerita Eestis eriti palju. Siiski oli tegemist hetkeolukorra kaardistusega pool aastat tagasi.

Liina Kersna küsis, kas seadust võiks muuta nii, et tekstid ja fotod oleksid paremini kaasatud, või tuleb oodata, kuni vastavad organisatsioonid ennast uuendavad.

Kärt Nemvalts sõnas, et jääb hetkel vastuse võlgu.

Mati Kaalep tutvustas [Eesti Autorite Ühingu arvamust](#).

Kaalep lisas, et Autorite Ühing tegutseb kahes rollis. Kogub tasu ja esindab muusikaautoreid üle maailma. Ühing on teinud koostööd ja vaielnud, et jõuda lahenduseni, kus tasud liiguvad õiguste omajateni õigeaegselt ja õiglaselt. Ühing tunneb muret, et seaduse muudatused võivad seda protsessi kahjustada ning põhjustada viivitusi või vähendada tasude laekumist õiguste omajatele. Samuti on oluline selgus, kuidas uued õiguste omajate grupid (näiteks kirjanikud ja meediaettevõtted) saavad oma tasu. Ühing ei toeta arutatavat eelnõu ning soovib pigem rahulikult protsess läbi mõelda, et tagada õiglane tasude jagamine kõigile osapooltele.

Kärt Nemvalts sõnul nähtub seisukohast, et tegelikult ei ole ju arusaamist, mis need protsendid ikkagi võiksid olla või peaksid olema. Ministeeriumi plaan B kajastab seda, mis oli võimalikult mõistlikult kõige lähemal viimasele jaotusele.

Rauno Haabmets tutvustas [Eesti Fonogrammitootjate Ühingu \(EFÜ\) arvamust](#) (lisa 1 ja lisa 2). Ettepanek on võtta eelnõu tagasi. Kõigepealt tuleks määratlada õiguste omajate ring ja alles seejärel kehtestada uued tasu jaotamise põhimõtted. Kui erakopeerimise süsteemi laiendatakse, siis on oluline sätestada ka täiendav tasu lisanduvatele õiguste omajatele. Väljapakutud süsteem vajab ümbertegemist, sest seadusesse fikseeritud jaotuse protsendid ei arvesta õiguste objektide kasutuse tegelikku olukorda ja arenguid ega muutusi. Soovitakse võrdset jaotust autorite, esitajate ja tootjate vahel või paindlikumat lahendust Vabariigi Valitsuse määrusega. Probleemiks peetakse ka liikmete arvu kui ainsa kriteeriumi kasutamist tasu jaotamisel ning leitakse, et olulisem on liikmete ja esindatavate arv, kelle õiguste objekte Eestis kasutatakse.

Kärt Nemvalts selgitas, et vastuste koostamisel ei olnud ministeeriumil eesmärk öelda, et sellel eelnõul puudub sisu või perspektiiv. Ministeerium on mitmete ettepanekutega nõustunud ning need on kajastatud ka tagasiside tabelis. Näiteks viitas EFÜ seisukoht § 27 lõike 8³ sõnastusele, mille kohaselt on viide ainult liikmete arvule. Nemvalts nõustus, et see võib olla ebatäpne, kuna organisatsioon esindab lisaks liikmetele ka teisi õiguste omajaid. Mis puudutab protsentuaalseid määrasid seaduses või valitsuse määruses, siis on ministeerium valmis vajadusel nende üle arutlema ja täiendavalt kaaluma erinevaid lahendusi. Nemvalts lisas, et kui erakopeerimise süsteemi potentsiaalsete kasusaajate arv suureneb, võib tekkida vajadus analüüsida, kas lõivud on piisavad, sõltuvalt sellest, kui palju näiteks kirjandusteoseid või fotosid erakopeeritakse. Sellisel juhul tuleb hinnata, kas olemasolev tasude suurus on jätkusuutlik. Lõivumäärad on hetkel sätestatud Vabariigi Valitsuse määruses ja käimas on diskussioonid nende võimaliku tõstmise üle. Kolmandiku jaotuse osas on ministeerium tuginenud viimasele kehtivale versioonile. Rahvusvaheliselt võivad autorite, esitajate ja tootjate vahelised jaotusmodelid riigiti oluliselt erineda. Ministeerium näeb selles küsimuses edasist arutelu, kuid hetkel on lähtutud kehtivast praktikast.

Priit Lätt tutvustas [Eesti Näitlejate Liidu arvamust](#).

Lätt tunnustas autoriõiguse seaduse muutmise protsessi, tunnustades Justiits- ja Digiministeeriumi algatust.

Lätt juhtis tähelepanu, et eelnõu peamine probleem on tasumäärade ja seadmete loetelu ajakohastamata jätmine, mis on tinginud vaidlusi ja rahulolematust sektoris. KEO-d ja teised huvigrupid on korduvalt pöördunud valitsuse poole, kuid vajalikke muudatusi pole tehtud. Lätt rõhutab, et eelnõu tuleks tagasi võtta ning keskenduda tasude tõstmisele ja seadmete nimekirja laiendamisele, kaasates sellesse arutellu kõik asjaosalised. Probleem on hoopis rahas ja selle puudumises, millega kahjuks ei tegelda. Äärmiselt ebaselge on ka regulatsioon, mis puudutab võimalike jaotuskavaga seotud vaidluste lahendamist.

Kärt Nemvalts selgitas, et töötasandil on lõivude muudatused ette valmistatud ning nende suunamine kooskõlastusringile toimub kohe, kui saabub vastav signaal.

Margit Sutrop küsis, kust täpselt tekib erakopeerimise tasu jaoks kogutav raha. Millistest allikatest see laekub ja kuidas toimub selle kogumine. Millised legaalsed võimalused on piirata ebaeetilist käitumist, näiteks loomeobjektide tarbimist ilma loojale tasu maksmata. Lisaks soovis Sutrop teada, kuidas tagatakse, et loomeinimesed saavad oma loominguga eest õiglase tasu ja milliseid meetmeid rakendatakse, et vältida tasu maksmise vältimist.

Mati Kaalep vastas, et Eesti Autorite Ühing kogub Justiits- ja Digiministeeriumi volitusel seadmetasusid, mida kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega erinevate seadmete, nt telefonide, sülearvutite, telerite puhul. Tasud maksavad maaletoojad, kes lisavad selle seadme hinnale. Kaalep lisas, et tasu ei teki jaotuskavasse iseenesest. Tasu kogumine on suur protsess ning käib eraõiguslikul alusel. Seda maksavad eraõiguslikud isikud KEO-dele, kes jagavad seda omavahel. Tariifimäärad on seaduses fikseeritud ega muutu inflatsiooni korral, mistõttu vajaksid need ülevaatamist.

Margit Sutrop sõnas, et uued tehnoloogiad muudavad traditsioonilist autorlust, kuna mõnel juhul polegi teostel inimestest autoreid, vaid ainult esitaja ja tootja, mis tõstatab olulisi küsimusi autoriõiguste jagamisel ja tähenduses.

Priit Lätt selgitas, et kui teosel puudub inimautor, siis puudub ka autoriõiguslik teos, mida isiklikuks otstarbeks kopeerida. Valdkonnas nimetatakse sellist sisu sünteetikaks ehk sünteetiliseks sisuks. Näiteks näitlejate puhul jõudsid 2023. aastal kinoturule esimesed sünteetilised näitlejad. Sama aasta lõpus sõlmiti USA-s näitlejate ja teleseriaali näitlejate gildid ning Hollywoodi stuudiote vahel kollektiivleping, millega lubati stuudiotel kasutada sünteetilist sisu. Sellised tehnikad näitlejad ei põhine ühelgi inimesel, pole digitaalsed koopiad ega replikaadid, vaid täiesti fiktiivsed, robotid või loodud tegelased.

Lätt lisas, et murekoht pole niivõrd autoriõiguslik, vaid puudutab laiemalt töökohti ja sotsiaalset mõju. Sünteetika levik tähendab, et näitlejad ja autorid võivad kaotada töö või nende loomingut ei vajata enam. Kui riik võimaldab tasuta keelekorpuste kasutamist ärilistel eesmärkidel, süvendab see veelgi loomeinimeste haavatavust. Probleemi ei lahenda erakopeerimise tasu regulatsioon, vaid sellele tuleb läheneda komplekselt ja laiemalt. Näitlejate Liit on riigile teinud ka konkreetseid ettepanekuid, kuidas teemat käsitleda ja töökohtade kadumise vastu võidelda.

Lätt lisas, et seaduses fikseeritud protsentide süsteem ei pruugi olla asjakohane, kui sünteetilise sisu trend jõuab massidesse. Sel juhul tuleb protsente ja regulatsioone paindlikult üle vaadata Vabariigi Valitsuse tasandil. Erakopeerimise tasu ei lahenda sünteetilise sisu ja loomeinimeste töökohtade kadumise probleemi, vaja on terviklikku lähenemist ning laiapõhjalist arutelu, milles peaks osalema nii loomeinimesed kui riik.

Liina Triškina-Vanhatalo tõi välja, et on ka olukordi, kus on autor ja tootja, aga ei ole esitajat. Autorite ja tootjate olukord on keeruline, eriti tehisintellekti kontekstis. Autorid tunnevad, et riik ei toeta neid piisavalt ning AI kasutab nende loomingut põhjal loodud teoseid ilma, et autorid sellest kasu saaksid.

Stig Rästa küsis, kuidas on kõnealused probleemid lahendatud näiteks Soomes, Lätis, Rootsis ja Leedus. Kas erasektor ise jagab neid vahendeid?

Alex Luik vastas, et näiteks Leedus on samuti audiovisuaalsed teosed ja heliteosed kaetud selle erandiga. Seal on jaotusprotsent seadusesse sisse kirjutatud, e kolmandik/kolmandik/kolmandik (autorid, esitajad, tootjad). Lätis on Eestile enam-vähem sarnane süsteem. Koos käib komisjon, kes kinnitab jaotuskava. Soomes on hetkel jagatav tasu veel riigieelarvelistest vahenditest.

Kärt Nemvalts täiendas, et Eestis välja pakutud süsteem on sarnane näiteks Rootsi, Austria ja Leedu süsteemile. Puudub ülemäärane riigi poolne sekkumine.

Priit Lätt lisas, et mitte Leedus, vaid Lätis on seadusesse pandud jaotised. Ühtset lähenemist ei ole. Euroopa Liidu õigus ei määra täpselt liikmesriikide jaotusprotsessi reegleid. Näiteks Soome analüüs leidis eelmisel aastal, et nende riigieelarvest makstav süsteem on vastuolus EL-i nõuetega, mistõttu soovitati minna üle sellisele süsteemile nagu enamikes liikmesriikides, sh Eestis. See rakenduks seadmete maaletoojatele, mitte kõigile maksumaksjatele.

Mati Kaalepi sõnul näitas uuring, et riigid on nii erinevad ning universaalset kopeeritavat

süsteemi pole võimalik rakendada. Iga süsteem peab arvestama kohalikke tingimusi ja kultuurilisi eripärasid. Eesti süsteem peab peegeldama kohalikku, konkreetset eripära.

Margit Sutrop küsis, miks on vajalik, et riik osaleb intellektuaalomandi õiguste jaotamise protsessis ning ei delegeeri seda täielikult erasektorile. Sutrop küsis, kas probleemi tuum peitub rahaliste vahendite jaotamises või hoopis põhiseaduslike õiguste tagamises ning kas riigita oleks võimalik tagada need põhiväärtused ja õiguskaitse piisavalt tõhusalt.

Priit Lätt leiab, et õiguste omajad võiksid põhimõtteliselt ise raha jagamisega hakkama saada. Samas on ka riigil selles protsessis oma roll. Kuna riik on piiranud autorite ja esitaja õigusi, peab ta looma vastutasuks mehhanismi, kuidas tasu koguda ja jagada. Riigil võib olla komisjonis tasakaalustav ning kokkuleppeid soodustav roll, eriti probleemsete olukordade lahendamisel. Samuti aitab riiki järelevalve korraldamisel, kuna tal on vahetum ülevaade tegelikest valdkonna probleemidest.

Liina Triškina-Vanhatalo rõhutas, et riigil on olnud komisjonis tasakaalustav roll ja planeeritav seadusemuudatus tekitab ebaselgust. Tema sõnul ei ole viimast jaotuskava edukalt kopeeritud ning 30% kinnihoidmine õiguste omajate seisukohast pole põhjendatud.

Väino Koorberg sõnas, et riik on lubanud erakopeerimise, kuid autoritele pole loodud mehhanismi õiglaselt tasu saamiseks. Mehhanismi loomine ning teenuste ja seadmete nimekirja kehtestamine ja laiendamine on riigi ülesanne. Tasusüsteemi võiks täiendada uute seadmete või pilveteenustega. Riik peaks tagama õiguse ja vajadusel vahendama tülisid.

Margit Sutrop viitas eelnõu tekstile ning küsis, mida tähendab autoriõigusega seotud isiklik kasutus, kuna näidatud põhjused (teadustöö ja õppetöö) on pigem ühishüvega seotud. Sutrop soovis täpsustust, kas riik lubab teoseid isiklikuks tarbeks kopeerida ning milliseid õigusi see tegelikult annab, eriti ajakirjanduse kontekstis.

Priit Lätt selgitas, et tegemist on avatud loeteluga. Lätt nõustus, et kui sätet lugeda, siis tekib kitsas arusaam, mis see isikliku kopeerimise erandi mõte üldse võib olla. Praktikas ja ka kohtus ei ole see küsimus kunagi probleemi tekitanud. Seda tõlgendatakse laialt.

Kärt Nemvalts selgitas, et autoriõiguse seaduse kehtivus ulatub üle 30 aasta ning see on jäänud suuresti muutumatuks alates selle vastuvõtmisest 1990-ndatel. Seaduse koostamisel lisati sinna mitmeid üldiseid ja didaktilisi sätteid, millest osa on tänaseni jõus. Seetõttu saab seaduse teksti lugedes enamasti aru, mida konkreetsetes paragrahvis silmas peetakse. Erakopeerimise teemat käsitledes on soovitatav lähtuda autoriõiguse seaduse § 18, mis annab üldise loa teha koopiaid eratarbeks või isiklikuks otstarbeks ilma piiranguteta. Täiendavalt reguleeritakse masskasutusega seotud juhtumeid §-des 26 ja 27, millega võimaldatakse muusika ja filmide koopiade tegemine eratarbeks. See mehhanism toimib ka praktikas. Kuigi nõ kooliõpiku loetelu osas võib esineda puudujääke, mis on põhjustanud kõnealuse küsimuse, on olulisim siiski § 18, mis lubab kõigil teha koopiaid oma tarbeks, sõltumata sellest, kas neid kasutatakse õppetöös, raamatukogus artikli paljundamiseks või meelelahutusliku muusika kuulamise eesmärgil.

Liina Kersna tänas osalejaid sisuka arutelu eest. Kultuurikomisjon kindlasti küsib Vabariigi Valitsuselt, miks on tariifid ja seadmete loetelu tähtaegselt ajakohastamata. Eelnõu menetlemisel on selge vajadus põhjaliku kaalutlemise järele, sest kõik istungil osalenud osapooled on avaldanud oma vastuseisu ning toetajaid hetkel ei ole. Konsensus oli, et protsendid ei peaks olema jäigalt seaduses, vaid paindlikumalt määruse tasandil, arvestades valdkonna kiiret muutumist. Kersna lisas, et kultuurikomisjon jätkab arutelu, otsides parimat lahendust, ning otsusteni jõutakse kindlasti läbimõeldult, mitte kiirustades.

3. Info ja muud küsimused

Muid küsimusi ei tõstatatud

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Kersna
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Merje Noorlind
protokollija